

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Економічний факультет

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕКОНОМІКА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У
ПІДПРИЄМНИЦТВІ, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

Галузь 07 "Управління та адміністрування"

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності
Викладач (-і)	Ціжма Юрій Іванович, доц., к.е.н., доц. теоретичної і прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380660764931
E-mail викладача	yurii.tsizhma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktipe.pnu.edu.ua/графік-проведення-консультацій/ .
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Економіка соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності – це наука, що вивчає формування системи теоретичних і прикладних знань про категорії, поняття, механізми соціально-трудових відносин та функціонування їх як системи, а також дослідження досвіду роботи міжнародних організацій у соціально-трудовій сфері.</p> <p>Предмет економіки соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності – соціально-трудові відносини та їх регулювання, організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин, тенденції формування й розвитку соціально-трудових відносин.</p> <p>Об’єкт дослідження економіки соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності – економіка країни на різних рівнях управління (макро-, мезо- та мікрорівні), де в процесі її функціонування утворюються певні соціально-трудові відносини.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <p>Змістовий модуль 1. Соціально-трудові відносини та їх регулювання</p> <p>Змістовий модуль 2. Організаційні, економічні і соціальні компоненти соціально-трудових відносин</p> <p>Змістовий модуль 3. Тенденції формування й розвитку соціально-трудових відносин та діяльність Міжнародної організації праці.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Економіка соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності” є формування здатностей самостійно мислити, формування теоретичних і практичних знань з питань функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві, оплати праці і підвищення продуктивності, ефективності праці, планування праці та моніторингу соціально-економічних процесів.</p> <p>1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Економіка соціально-трудових відносин у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності ” є вивчення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем соціально-трудових відносин; формування у студентів практичних навичок і вмінь щодо управління та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері; розвиток здібностей до науково-дослідної роботи, самостійності і відповідальності у роботі; формування професійних здібностей у майбутніх фахівців щодо вирішення проблем соціально-трудових відносин; сформувати доцільне ставлення студентів до власного трудового потенціалу, вміння корегувати й ефективно використовувати свій людський потенціал, забезпечувати свою конкурентоспроможність в процесі соціально-трудових відносин.</p> <p>1.3. Цілі навчальної дисципліни згідно з вимогами освітньої програми:</p> <p>1. Студент повинен знати:</p> <p>1.1. Сутність, систему та типи соціально-трудових відносин.</p>	

1.2. Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки.

1.3. Сутність, зміст, принципи та складові організації праці.

1.4. Завдання, принципи і методи нормування праці.

1.6. Завдання, принципи, методи нормування праці на підприємстві.

1.7. Сутність і значення організації праці, її місце в системі організації діяльності.

1.8. Сутність, критерії і показники ефективності й продуктивності праці.

1.9. Основи організації заробітної плати в сучасних умовах та механізми її регулювання.

1.10. Показники використання праці та методики їх планування.

1.11. Сутність, напрями, показники моніторингу соціально-трудової сфери.

1.12. Цілі, завдання, структура Міжнародної організації праці (МОП) у сучасних соціально-трудовах відносинах.

1.13 Зарубіжний досвід регулювання відносин у сфері соціально-трудовах відносин.

2. Студент повинен уміти:

2.1. Застосовувати методи регулювання соціально-трудовах відносин в умовах становлення ринкової економіки.

2.2. Проводити оцінку стану соціального партнерства на підприємстві та визначати напрями його розвитку.

2.3. Визначити показники ефективності праці.

2.4. Обґрунтовувати основні напрями підвищення ефективності праці.

2.5. Розрахувати показники продуктивності праці.

2.6. Розробляти нормативи праці.

2.7. Проводити аналіз змісту і складності праці.

2.8. Досліджувати трудовий процес працівників різних категорій.

2.9. Розрізняти форми і системи оплати праці.

2.10. Визначити заробітну платню при відрядній й погодинній системах.

2.11. Визначити умови оплати праці в системі колективно-договірного регулювання соціально-трудовах відносин.

2.12. Визначити чинники, що впливають на рівень і динаміку заробітної плати.

2.13. Використовувати закордонний досвід при розробці системи управління трудовою діяльністю.

2.14. Проводити моніторинг соціально-трудової сфери.

2.15. Застосовувати міжнародні трудові норми в Україні.

3. Студент повинен мати навички:

3.1. Розв'язання економічних ситуацій стосовно соціально-трудової сфери.

3.2. Обґрунтовувати основні напрями розвитку організації праці.

3.3. Визначити нормативне значення витрат часу на виконання складових процесу праці

3.4. Вміти вимірювати робочий час та його тривалість

3.5. Визначити основні характеристики вивчення міжнародного досвіду регулювання соціально-трудовах відносин

4. Результати навчання (компетентності)

Результати навчання

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які

дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур

ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

Компетентності

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
практичні заняття	16
самостійна робота	58

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	4	обов'язковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лек- ції	практи- чні	самостій- на робота	лек- ції	практи- чні	самостій- на робота
Тема 1. Сутність та система соціально-трудо­вих відносин	2	2	6	1		6
Тема 2. Соціальне партнерство в системі соціально-трудо­вих відносин	1	1	5	1	1	7
Тема 3. Регулювання соціально-трудо­вих відносин методами соціального партнерства	1	1	5	1	1	7
Тема 4. Організація та нормування праці в процесі соціально-трудо­вих відносин	2	2	5	1	1	7

Тема 5. Продуктивність та ефективність праці в процесі соціально-трудо­вих відносин	2	2	5	1	1	7
Тема 6. Мотивація, стимулювання та оплата праці в процесі соціально-трудо­вих відносин	2	2	6	1	1	7
Тема 7. Планування, аналіз, консалтинг і аудит у сфері соціально-трудо­вих відносин	2	2	5	1	1	7
Тема 8. Моніторинг соціально-економічних процесів як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудо­вих відносин	2	2	6	1	1	7
Тема 9. Міжнародні аспекти розвитку соціально-економічних відносин	2	2	5	2	1	7
ІНДЗ			10			10
Усього годин	16	16	58	10	8	72

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзаменаційна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3		
	поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне науково-дослідне завдання	Теми 1-9	
	Теми 1-9	Теми 1-9	Теми 1-9		
30	10	10			
50			50	100	
Практичні заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час практичних занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.				
Самостійна робота	Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат). Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.				
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ). Конкуренція при працевлаштуванні досить значна, тому вміння презентувати себе роботодавцю має стати в нагоді кожному, хто шукає роботу. Одним з найефективніших засобів самореклами на ринку праці є вдало складене резюме. Резюме - це документ, за допомогою якого можна звернути на себе увагу, зацікавити роботодавця своїми можливостями та професійними якостями і, отримати запрошення на співбесіду. Студент розробляє та оформляє своє «Резюме» на аркуші формату А4 і приносить на останнє практичне заняття. Максимальна кількість балів за ІНДЗ становить 10 балів.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі: М 1. Поточний контроль (1-30 балів). М 2. Самостійна робота (1-10 балів). М 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і				

прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.

7. Політика курсу

Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання. Правильна відповідь на 1, 2, 3 питання білету оцінюється максимум по 10 балів; 4 задача оцінюється максимум в 20 балів.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а н/б округляється.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Закон України „Про зайнятість населення” //Закони України. Т.1/Інститут законодавства. – К.,1996 – с. 252-268.
2. Закон України „Про колективні договори і угоди” //Закони України. Т.6/ Інститут законодавства. - К., 1997. – С.5-11.
3. Закон України „Про оплату праці” // Закони України. Т.8/ Інститут законодавства. – К., 1997 – С. 210-218.
4. Кодекс законів про працю в Україні.-К.: Парламентське вид-во, 2003.- 108с.
5. Акулов В.Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник / В.Г.Акулов. Київ : Знання, 2012. 390с.
6. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / О.А. Грішнова –К.:Знання, 2006.- 559с.
7. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. / Никифорак В.А., Водянка Л.Д., Кобеля З.І., Никифорак О.Я. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018.332с
8. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. /Гриньова В.М., Шульга Г.Ю. Київ : Знання, 2010.310с.
- 9.Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч.-метод. посібник / Н.І. Єсінова. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 189 с.
10. Качан Є.П. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посібник / Є.П.Качан.- К.: Знання,2008.-407с
- 11.Ковальов В.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посібник / В.М.Ковальов.-К.:ЦУЛ,2006.-256с.
- 12.Лукашевич В.М.. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навч.посібник / В.М.Лукашевич.-2-ге вид., стерео. -Львів: Новий світ-2000, 2006.-248 с.
- 13.Махсма М.Б. Практикум з економіки праці та соціально-трудових відносин: навч. посібник / М.Б. Махсма.-К.:Атіка, 2006.-124 с.
- 14.Махсма М.Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посібник / М.Б. Махсма.- К.:Атіка, 2005.-304 с.
15. Пашенко І.Н. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник / І.Н.Пашенко.-Львів: Магнолія 2006, 2010.-260 с.
16. Червінська, Л. П. Економіка праці [Текст]: навч. посіб. / Л. П. Червінська. Київ : ЦУЛ, 2010.228 с.

Додаткова література:

1. Економіка праці і соціально-трудова відносини: навчально-наочний посібник для студентів вищих <http://biblio.umsf.dp.ua/> навчальних закладів / за наук. 36 ред. А.Г. Бабенка. – Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2011. – 268 с.
2. Долішній М.І. Проблеми ринку праці: потенціал науки в регіональних інтересах управління М.І. Долішній, У.Я. Садова, Л.К. Семів // Регіональна економіка. – 2010. - №1. – С.76-83.
3. Економіка праці і соціально-трудова відносини [Текст] : навч. посіб. / М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч, Т. В. Євась та ін. Київ : ЦУЛ. 2012. 328 с.
4. Економіка праці і соціально-трудова відносини: метод. рек. для студентів / Нар. укр. акад., [каф. економічної теорії та права; уклад. Н. В. Статівка]. – Харків, 2016.
5. Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення / А.М. Колот .- К.: Праця,1997.
6. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу/ А.М. Колот – К.: КНЕУ, 1998.
7. Сітка М.Р. Теоретичні засади соціалізації соціально-трудова відносин на підприємствах торгівлі. Інноваційна економіка: науковий журнал. 2012. № 5 С. 241-244.
8. Тимош І.М. Економіка праці: навч. посібник / І.М. Тимош – Тернопіль: Астон, 2001, 95с.
9. Трунова Г.А. Правове регулювання соціального партнерства в Україні [монографія]. Чернівці : Рута. 2009. 200 с.
10. Тодорюк С.І., Никифорак В.А. Методичні підходи до оцінки рівня життя населення України. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ. 2018. Вип. I-II (69-70). Економічні науки. С. 210-215. URL: <http://chteiknteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2018/34.pdf>
11. Тодорюк С.І., Никифорак В.А., Антохова І.М. Трудова міграція за кордон у сучасних умовах трансформації економіки України. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №8. С. 52-58. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6630&i=7>
12. Тодорюк С.І., Щурик М.В. Збереження та генеза соціального капіталу як ключова передумова розвитку національної економіки. Економічний форум. 2019. №2. С. 57- 72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2019_2_11
13. Тодорюк С.І.,Кифяк В.І., Лаврук І.Г. Нерівність доходів населення в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №11. С. 40-44. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6694&i=6>
14. Никифорак В.А., Антохова І.М., Тодорюк С.І. Проблеми забезпечення гідної оплати праці в Україні. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ. 2016. Вип. I.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.pnu.edu.ua>
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rada.gov.ua/>;
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nlu.org.ua/>.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>

Наочні матеріали

1. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Економіка соціально-трудова відносин» / уклад. Ю.І. Ціжма. – Івано-Франківськ.: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. – 40 с.